

A NÉMET ÉS MAGYAR VÁLLALKOZÁSOK ÁLTAL ALKALMAZOTT INFORMÁCIÓS RENDSZEREK

Majoros Zsuzsa

PhD hallgató

Miskolci Egyetem, Gazdálkodástani Intézet

A vállalkozások életben maradásának ma már alapvető feltétele az információs rendszerek ismerete és hatékony alkalmazása a vállalati működésben. Ez a tényező a XXI. század jelentős gazdasági kihívásai körébe tartozik. Az információs rendszerek szerepe rendkívül sokrétű, a vállalati funkciók ellátására külön modulokkal rendelkeznek. [4] Az országok gazdasági fejlettségéből következtethetünk az informatikai fejlettségükre, vagy a vállalkozások által igénybevett információs rendszerek számára. Ebből kiindulva a következő cikkben azt vizsgálom meg, milyen különbségek vannak Németország és Magyarország között a vállalatoknál alkalmazott információs rendszerek tekintetében.

BEVEZETÉS

A vállaltok informatikai ellátottságát erősen befolyásolja az anyaországban informatikára költött összegek nagysága. Általánosságban elmondható, hogy Nyugat-Európában folyamatosan nőnek – 5 év alatt közel 12 milliárd dollárral – az informatikai beruházásokra fordított összegek.[7] A 2008-as gazdasági válság ugyan óvatosságra intette az államokat, így mindenhol költségcsökkentésre, ezzel párhuzamosan hatékonyságnövelésre törekednek, mely folyamathoz elvezethet minket az informatika fejlesztése. Míg a hardvereladások területén további csökkenést jósolnak a szakemberek, addig a szoftvereknél lassú növekedés mutatkozik, ugyanakkor a szolgáltatásokra fordított kiadások növekedése a legszembetűnőbb. A legtöbb pénzt Nagy-Britannia költi informatikai beruházásokra, őt követi Németország, hazánkat nem említi a forrás.

A hátszág informatikai fejlettségének szintje is meghatározó lehet a vállalkozások informatikai szokásainak alakulásában. A World Economic Forum által publikált Global Information Technology Report [9] a legátfogóbb és legelismertebb nemzetközi értékelés abban a tekintetben, hogy az egyes gazdaságok mennyire felkészültek a hálózati gazdaság hasznosításában. A rangsor felállításkor többek között a következő tényezőket vizsgálják:

- konvergencia az információ- és kommunikációtechnológiában,
- hálózati semlegesség,
- a mobil szélessávú kapcsolat növekvő fontossága,
- a szélessávú kapcsolat költsége,
- a valós idejű elemzések szerepe a nagymennyiségű adatok vizsgálatában,
- a technológia hatása az oktatásban.

A „hálózatra készség” indexe (Networked Readiness Index) 142 országban mutatja, hogyan élnek az IKT és egyéb új technológiák adta lehetőségekkel növelve ezáltal gazdasági jólétüket. A rangsort 2012-ben Svédország vezeti, Németország a 16., míg Magyarország a 43. helyen áll.

Mind az informatikára költött kiadások összehasonlítása, mind a Networked Readiness Index arra enged következtetni, hogy a vizsgált országok közül Németország megelőzi hazánkat az informatikai fejlettség terén. A következőkben arra keresem a választ, vajon a mikrovállalkozások informatikai szokásai mennyiben tükrözik az előbbi megállapítást.

ELMÉLETI HÁTTÉR

Az alábbi fejezet a cikkben előforduló fogalmakat magyarázza, melyek ismerete feltétlen szükséges a helyes értelmezéshez.

Az információs rendszerek fogalma és csoportosításuk

Az információs rendszer valamely szervezethez, vagy annak egy részéhez kapcsolódva eljárásokat biztosít információk rögzítésére, feldolgozására és elérhetővé tételére, ezáltal hozzásegítve a szervezetet céljai eléréséhez. [6]

Az információs rendszerek kategorizálása bonyolult feladat, kizárólagosan elfogadott osztályozás nem létezik. A folyamatos fejlődés következtében szükségessé vált a több szempont szerinti besorolás. A következőkben néhány lehetséges csoportosítási módszert mutatok be.[2]

A támogatott tevékenység alapján megkülönböztethetünk: [1]

- Irodaautomatizálási rendszereket (OAS)
- Kommunikációs rendszereket
- Tranzakció-feldolgozási rendszereket (TPS)
- Menedzsment Információs Rendszereket (MIR, MIS)
- Vezetői Információs Rendszereket (VIR, EIS)
- Döntéstámogató rendszereket (DSS)
- Végrehajtási Információs Rendszereket
- Csoportmunka-rendszereket

A felhasználói kör tágasságától függően kétféle rendszert különíthetünk el: [3]

- Egyedi, speciális igényeket kielégítő rendszer
- Általános célú, közhasznú, komplex rendszer

A felhasználó szerepétől függően a következő két típus határozható el:

- „Végrehajtási információrendszer: azokat az adatokat, információkat és dokumentumokat állítja elő, amelyek a szervezet rutinfeladatainak, a szervezeti tevékenység alaptevékenységének elvégzéséhez szükségesek.
- Vezetési vagy menedzsment információs rendszer: azokat az információkat kezeli, amelyek az eredményes és hatékony döntési tevékenységhez szükségesek.” [8]

Az informatikai fejlettség definiálása

Az informatikai fejlettség gazdasági versenyelőnyt jelent. A fejlettség szintje azt jelzi, hogy az adott vállalkozás milyen mértékig használja ki az informatika adta lehetőségeket. A vállalati informatika fejlettségének három fő összetevője ismert: a technikai (hardver) infrastruktúra fejlettsége, az információrendszerek stratégiai

erőforrásként való kezelése, valamint az informatikai költségvetés relatív nagysága.
[5]

A VIZSGÁLAT MÓDSZERTANA

A vizsgálódásom alapjául egy primer kérdőíves kutatás szolgált, a kérdőívek kitöltésére – Magyarország esetében – 2011 tavaszán, Németországban 2012. október és december hónapok közötti időszakban került sor.

A kérdőív kérdései több területet vizsgálnak a vállalatoknál, melyek közül egy fő témakörre koncentrálok a későbbiekben. A bevezető kérdések értelemszerűen a kérdőívet kitöltő vállalatok háttér-információira irányulnak, majd az informatikai infrastruktúra, a vállalatok internet használati szokásai, az információmenedzsment gyakorlata is a vizsgálódás tárgyát képezik. Jelen cikk az információs rendszerek használatával foglalkozik, a kérdőívnek ilyen irányú kérdéseit boncolgatja.

A kutatás feltételezése

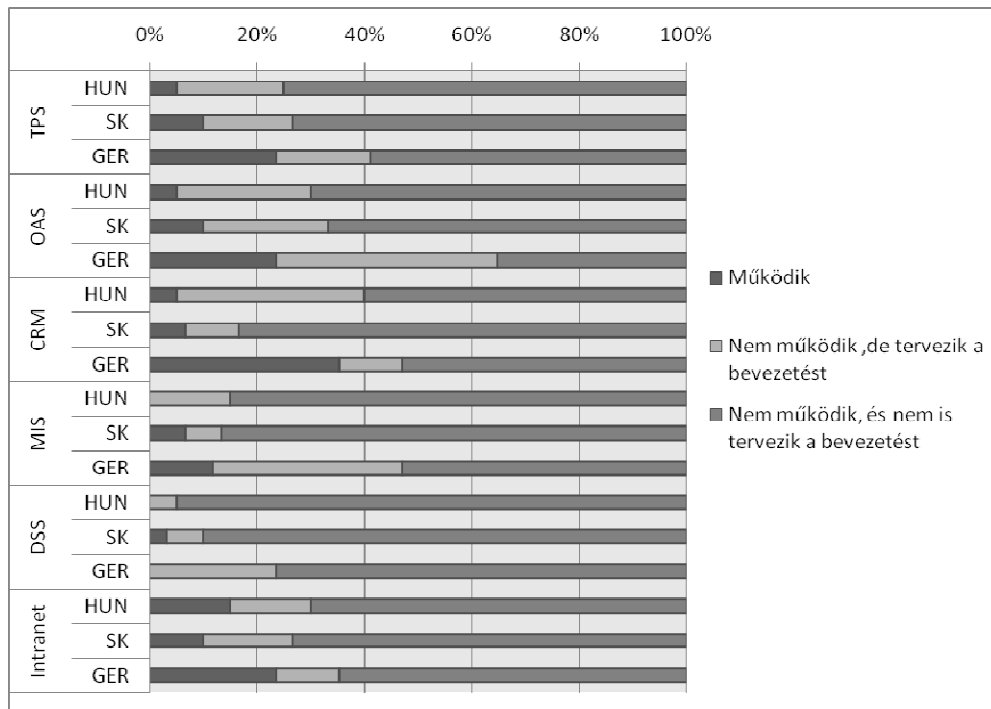
Az országok gazdasági helyzetéből és a bevezetésben vizsgált tényezőkből kiindulva azt feltételeztem, hogy Németország vállalkozásai informatikailag fejlettebbek a magyarországiaknál, tehát többféle információs rendszert és gyakrabban alkalmaznak, mint itthon.

A minta összetétele

A kérdőíveket mindkét országban több száz különböző méretű vállalkozás kapta kézhez elektronikusan, illetve papíralapon. Magyarországon 94 db vállalkozás adott a kérdésekre választ, ebből 21% (20db) mikrovállalkozás, 29% (27db) kisvállalkozás, szintén 29% középvállalkozás és 21% nagyvállalkozás volt. A német vállalkozások közül csupán 34-en mutattak hajlandóságot a válaszadásra, melyek között 19 mikrovállalkozás, 8 kisvállalkozás, 1 középvállalkozás és 6db nagyvállalkozás volt. A német minta sajátos összetételéből adódóan a négy méretkategória közül, csak a mikrovállalkozások elemzéséből kiindulva vonhattam le következtetéseket.

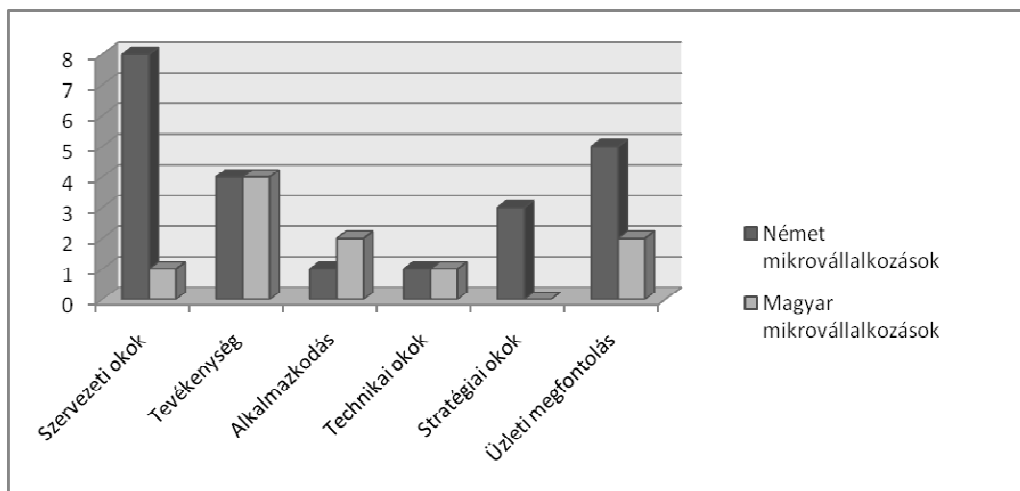
A VÁLLALATI INFORMÁCIÓS RENDSZEREK HASZNÁLATI SZOKÁSAINAK ELEMZÉSE

A vállalkozás méretére, tevékenységére vonatkozó kérdéseket követően arra kerestem a választ, milyen információs rendszerek működnek az adott vállalkozásnál és melyek bevezetését tervezik a jövőben.

1. ábra Az igénybevett vállalati információs rendszerek (forrás: saját szerkesztés kérdőív alapján)

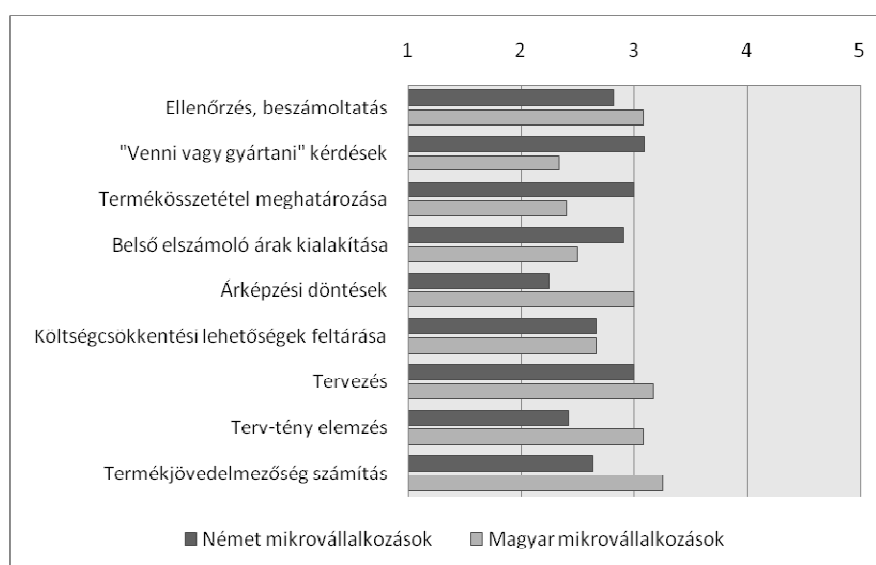
Az 1. ábrán három ország adatai láthatóak, Magyarország és Németország mellé bekerült a megfigyelésbe északi szomszédunk, Szlovákia is. Mindhárom térségben a mikrovállalkozások adatait emeltem ki. Ha azt az opciót vizsgáljuk, hogy hány vállalkozásnál működik az adott rendszer, szinte minden típusnál elmondható, hogy hazánkban a legkevesebb az igénybevevők száma, Szlovákiában valamivel több, de a német vállalkozások a legnagyobb felhasználók. Arra a kérdésre, hogy tervezik-e az adott rendszer bevezetését, sok esetben Magyarország adta a legtöbb pozitív választ, Szlovákia ilyen szempontból passzív, Németország hazánkhoz hasonló szinten viszonyul a kérdéshez.

2. ábra A meglévő rendszerek bevezetésének indokai (forrás: saját szerkesztés kérdőív alapján)

Miután az előzőekben rávilágítottam, hogy Magyarország és Németország válaszai között van releváns különbség, ezért a vizsgálódást e két területen folytatom.

A 2. ábra illusztrálja a működő rendszerek bevezetésének indokait. A német mikrovállalkozások elsősorban szervezeti okok miatt vezették be az információs rendszerüket, ilyen ok lehetett többek közt a vállalat méretének növekedése, szervezeti hatékonyság javítása, jobban előkészíthető vezetői döntések. Hazánkban döntően azért került sor a bevezetésre, mert a vállalat olyan tevékenységet folytat, amely nagyon gyors információáramlást követel meg. Emellett a vállalatnak alkalmazkodnia kell azon versenytársakhoz, akik már használnak információs rendszert. Németországban az üzleti megfontolás és a stratégiai okok is jelentősen hozzájárultak az információs rendszerek alkalmazásához. A magyar vállalkozásoknál ezeket az opciókat rendkívül kevesen választották, ami alacsonyabb üzleti kultúrára utalhat.

3. ábra Az információs rendszerek által támogatott területek (forrás: saját szerkesztés kérdőív alapján)

Azt a kérdést, hogy az információs rendszerek alkalmazása mennyiben nyújt támogatást a gazdaságossági elemzések területén, 1-től 5-ig terjedő likert skálán osztályozhatták a válaszadók. Ahol 1 jelentette azt, hogy egyáltalán nem nyújt támogatást, az 5-ös érték pedig, hogy teljes mértékben támogatást nyújt az információs rendszerük az adott területen. Az eredményt a 3. ábra prezentálja. A diagram átlagos értékeket ábrázol, melyek jellemzően 2 és 3 között szóródnak. Tehát mind a német, mind a magyar mikrovállalkozások közepesen, vagy a közepestől kicsit kevésbé vannak megelégedve az információs rendszerükkel, hiszen úgy ítélik meg, hogy nem elegendő mértékben nyújt támogatást a felsorolt funkciók részére. Ez a kérdés ugyanakkor csak a gazdaságossági elemzések oldaláról közelítette meg az információs rendszereket, a német válaszadók feltehetően más területeken ítélték hasznosabbnak ezen alkalmazásokat. A magyar mikrovállalkozások több kérdésre adtak magasabb „pontszámot”, ebből arra következtethetünk, hogy ők fontosnak tartják a gazdaságossági elemzések támogatottságát is.

ÖSSZEGZÉS

Az empirikus vizsgálat összességében igazolta, hogy az informatikára költött kiadások, valamint az országok gazdasági színvonala összefüggésbe hozható az ott működő mikrovállalkozások informatikai szokásaival, informatikai fejlettségével.

A bevezetésből kiderült, hogy Németország nagyobb összegeket fordít informatikai beruházásokra, valamint hazánk előtt jár a hálózati gazdaság hasznosításában is. Erre alapozva a feltételezésem az volt, hogy Németország informatikailag fejlettebb Magyarországnál. A feltételezést egy kérdőívvel próbáltam bizonyítani, illetve cáfolni.

A vizsgált kérdésekből kiderült, hogy a német mikrovállalkozások többféle információs rendszert alkalmaznak, mint a hasonló magyar cégek. Ugyanakkor a hazai válaszadók nagyobb hajlandóságot mutatnak afelé, hogy a későbbiekben bevezessék ezeket a rendszereket. A meglévő információs rendszerek bevezetésének okaiból arra következtettem, hogy Németországban magasabb színvonalú az üzleti, gazdálkodási kultúra, hiszen stratégiai okok miatt és üzleti megfontolásból többen használnak IT alkalmazásokat, mint a magyarok. Az utolsó kérdés pedig arra világított rá, hogy a magyar mikrovállalkozások jobban hasznosítják információs rendszereiket a gazdaságossági elemzések területén.

A kérdőív tehát igazolta a feltételezésemet, miszerint Németország mikrovállalkozásai megelőzik hazánkat az informatikai fejlettség terén.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] DOBAY, P.: **Vállalati információmenedzsment**. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997. pp. 34-35.
- [2] GÁBOR A. , és munkatársai: **Üzleti informatika**. Budapest, Aula Kiadó, 2007.
- [3] RAFFAI, M.: **Információs rendszerek fejlesztése és menedzselése**. Győr, Novadat Kiadó, 2003.
- [4] SASVÁRI, P.: **The State of Information and Communication Technology in Hungary – A Comparative Analysis**, INFORMATICA (LJUBLJANA) 35: (2), 2011. pp. 239-244.

FELHASZNÁLT INTERNETES FORRÁSOK

- [5] http://edok.lib.uni-corvinus.hu/170/1/28_mht_drotos_gast_moricz_vas.pdf, letöltve: 2013.01.31.
- [6] <http://users.iit.uni-miskolc.hu/ficsor/infervseg/infrendszihand.pdf>, letöltve: 2012.10.27.
- [7] http://www.itbusiness.hu/Fooldal/main_flash_banner/e-government.html, letöltve: 2013.02.01.
- [8] http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0027_RSZ1/ch01s03.html, letöltve: 2012.11.01.
- [9] <http://www.weforum.org/issues/global-information-technology>, letöltve: 2013.01.31.